

El Fossar de la Pedrera

«L'antiga fossa comuna de la repressió franquista és encara avui un lloc bastant desconegut»

El Fossar de la Pedrera, a Barcelona | Dani Cortijo

Un dels llocs més tranquils, amplis i alhora desconeguts de Barcelona és la fossa comuna on durant la dictadura franquista es va enterrar els afusellats pel règim. Es tracta d'una gran planúria diàfana coberta de gespa, enclotada entre parets colossals creades al llarg del temps l'extracció de pedra de la muntanya.

Montjuïc va ser des de l'època romana fins a no fa molt el lloc de el qual van sortir la majoria de pedres amb què es va construir la ciutat de Barcelona. Des dels temples romans fins als edificis modernistes. És per això que es troba plena de vestigis d'antigues pedreres que han generat espais que passen desapercebuts fins i tot per a la majoria dels barcelonins. Un dels més impressionants és el que ens ocupa, situat a l'extrem més occidental del cementiri de Montjuïc.

En aquest lloc, conegut anteriorment com a pedrera de Moragas o més recentment Fossar de la Pedrera, va ser emprat durant temps com fossa comuna dels fèretres impagats o els cadàvers no identificats, o de gent sense recursos, però amb l'entrada dels franquistes a la ciutat, el seu ús es va intensificar.

Fins aquí arribaven a humils caixes de fusta els cossos de la gent executada a la presó Model o el Camp de la Bota entre d'altres i s'enterraven en calç viva a aquest lloc per accelerar la seva descomposició.

Poques famílies arribaven a temps per identificar el cadàver. Una d'elles va ser la germana de el president de la Generalitat Lluís Companys, lliurat en el seu exili francès per la Gestapo i afusellat al castell de Montjuïc.

Una de les zones del Fossar de la Pedrera Foto: Dani Cortijo

Encara que a petició de la seva germana Lluís Companys es va enterrar en un nínxol propi tot i que sense nom per evitar convertir-se en un lloc de peregrinació, es va traslladar a la fossa amb la resta de represaliats i se li va construir un petit mausoleu.

Amb la dignificació de l'espai dissenyada per Beth Galí es va incloure a part del mausoleu a l'expresident, unes columnes en record on es troben els noms de moltes persones executades pel règim, algunes de les quals enterrades al fossar.

També hi ha un monument a les víctimes anarquistes, una rèplica del dedicat als immolats per la llibertat a Catalunya que ja existeix davant de Parlament i un altre a les víctimes de l'holocaust nazi, així com diverses làpides de persones concretes que es troben prop de les parets de la Pedrera.

Sorprenentment, tot i la seva importància simbòlica és un indret molt poc visitat. Si hi aneu, el més probable és que pugueu gaudir d'una solitud estranya a Barcelona, que fa que sigui molt fàcil sentir-hi el pes de la història. Aquesta solitud sovint només es trenca quan es veuen alguns dels pocs visitants que visiten les ruïnes de l'antic castell del Port capdamunt del fossar, que ja de per sí, és un lloc tan o més recòndit que el propi fossar.

